

Lakialoite LA 101/2020 vp

Vilhelm Junnila ps ym.

Lakialoite laiksi vuosilomalain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteen tarkoituksena on muuttaa vuosilomalakia (162/2005) väliaikaisesti siten, että lain 4 §:n 2 kohdassa määritelty *lomakausi* muutetaan nykyisestä 2. toukokuuta ja 30. syyskuuta välisestä ajasta 1. tammikuuta ja 31. joulukuuta väliseen aikaan nämä päivät mukaan luettuina. Lakimuutoksella pyritään helpottamaan varsinkin matkailu- ja ravintoala-alan yrityksiä tilanteessa, jossa koronarajoitusten purkaminen ja yritystoiminnan jatkaminen osuu juuri kesälomakaudelle, jolloin työntekijöiden tarve on suurinta. Ehdotettu muutos olisi voimassa 31. päivään joulukuuta 2021 asti, ja sitä sovellettaisiin vuoden 2021 lomakauteen.

PERUSTELUT

Koronaviruksen aiheuttaman pandemian ja siitä seuranneiden poikkeusolojen vuoksi yritysten ja työntekijöiden tulevaisuus on epävarma. Nykyisessä tilanteessa sekä tulevaisuuteen varauduttaessa tarvitaan joustavuutta niin työntekijöiden, työnantajien kuin lainsäädännönkin osalta. Esimerkiksi majoitus-, ravintola- ja vapaa-ajanpalvelualan sekä niihin liittyvän hyvinvointipalvelualan yrittäjien ja työnantajien edunvalvoja- ja työmarkkinajärjestö MaRa ovat jo sopineet Palvelualojen ammattiliiton kanssa vuosilomien jaksottamisesta siten, että puolet pidettiin ennen syyskuuta ja toinen puoli pidetään viimeistään ensi vuoden huhtikuun loppuun mennessä, mutta koko vuoden ja muiden työehtosopimusten osalta toivotaan muutosta edelleen. Hallitus on antanut poikkeuksen myös terveydenhuoltoon ja sosiaalitoimeen, mitä on pidettävä myönteisenä asiana.

Kukaan osaa tuskin sanoa vielä, milloin yhteiskunta palaa epidemian laannuttua normaaliksi, mutta on esitetty arvioita yhteiskunnan vaiheittaisesta avautumisesta alkuvuodesta 2021, kun mahdollisia koronarokotteita saadaan laajempaan jakeluun. Kesän lähestyessä ajankohtaiseksi tulevatkin työntekijöiden vuosilomat sekä niiden viettämisaikakohta.

Vuosilomalain 4 §:n mukaan lomakaudella (kesäloma) tarkoitetaan 2. toukokuuta ja 30. syyskuuta välistä aikaa nämä päivät mukaan luettuina. Lain 20 §:n mukaan vuosilomasta 24 arkipäivää on sijoitettava tälle lomakaudelle. Koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa nykyinen vuosilomalaki on ongelmallinen elinkeinoelämälle, sillä erityisesti matkailu- ja ravintola-alan työntekijöitä tarvitaan heinä—elokuussa liiketoiminnan normalisoimiseksi — siis keskellä lomakautta. Siten kesälomia olisi tarpeellista pitää tavanomaista aikaisemmin tai myöhemmin.

Lakialoite LA 101/2020 vp

Pandemian vuoksi käyttöön otetut toimet sotkivat myös monen ihmisen suunnittelemat ulkomaanmatkat, kun matkustusrajoitukset tulivat voimaan. Siten myös monilla työntekijöillä on halukkuutta käyttää kesälomansa jo alkuvuodesta 2021, jos matkustusrajoituksia rokotteen myötä lievennetään. Toisaalta on myös otettava huomioon, että halukkuutta voi olla viettää loma turvallisesti kesäkauden jälkeen loppuvuodesta, jos matkustusrajoitukset sen sallivat. Myös kotimaan matkailua suunnittelevat todennäköisesti käyttävät lomansa myöhemmin, kun rajoitustoimia on ensin lievennetty ja nähtävyydet, ravintolat ja muut vastaavat ovat avautuneet.

Poikkeusoloista selvinneillä yrityksillä ei välttämättä ole edes kassavaroja maksaa lomarahoja välittömästi pandemian loputtua. Muuttamalla vuosilomalakia väliaikaisesti niin, että lomakausi käsittää koko vuoden, annetaan yrityksille ja työnantajille mahdollisuus joustoon kesäloman viettämisessä, jos yrityksen tai työntekijän etu sitä vaatii. Vuosiloman siirtämisen tulee perustua todelliseen ja perusteltuun tarpeeseen.

Tässä aloitteessa esitetty väliaikainen lakimuutos tukee nykyisen vuosilomalain 27 §:ää, jonka mukaan työnantaja ja työntekijä voivat sopia 18 päivää ylittävän osan lomasta pidettäväksi seuraavalla lomakaudella tai sen jälkeen säästövapaana. Ilman sopimustakin työntekijällä on oikeus säästää 24 päivää ylittävä osa vuosilomastaan, jos siitä ei aiheudu työpaikan tuotanto- ja palvelutoiminnalle vakavaa haittaa. Poikkeuksellisina aikoina keskinäiselle sopimiselle on normaalia isompi tarve ja lainsäädännön on annettava siihen mahdollisuudet, jotta selviämme kriisistä niin hyvin kuin mahdollista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

vuosilomalain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuosilomalain (162/2005) 4 §:n 2 kohta väliaikaisesti seuraavasti:

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *lomakaudella* 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta välistä aikaa nämä päivät mukaan luettuina;

Lakialoite LA 101/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Helsingissä 11.12.2020

Vilhelm Junnila ps
Ritva Elomaa ps
Wille Rydman kok
Ano Turtiainen at
Jukka Mäkynen ps
Jaana Pelkonen kok